

Praca p. Kempnera, ~~przebiegająca~~ pojętą jako pręgnąc do metodologicznego ~~rozstrzygnięcia~~ ^{rozstrzygnięcia}, kwalifikuje się do omówienia w krótkim filozoficznym z tego względu, że jest ujęciem dwóch stanowisk w socjalizmie — stanowisk, których punktem wyjścia stały się różnice filozoficzne. Albowiem, jak to słuszenie spostrzega p. Kempner, „z logicznej i etycznej ujęcia urządzeń polityczno-gospodarczych, z premis idealistycznych zrodził się ów socjalizm pierwotny, gdy socjalizm pierwotny oparł się o obiektywne, materialistyczne punkty widzenia” (4). Autor stawia więc za zadanie wykazać z jednej strony niemożliwość stworzenia nazwy utopijnemu do doktryn socjalistycznych, nie na materialistycznym opartych; z drugiej zaś — stwierdzenie istnienia pierwiastka utopijnego w doktrynach materialistycznych. Imziej mówiąc, ujętuję zakwestjonować dotychczasową klasyfikację socjalizmu na utopijny i naukowy, co wyraźnie zaznacza jowi w samym tytule swej pracy. W tym celu wzięta kolejno pojęcia utopijnemu, metody naukowej w filozofii (metoda etycznej) w omówieniu, następnie wypracowania różnic między metody materialistycznej; wreszcie rozważa momenty etyczne i utopijne w „socjalizmie naukowym”, który przy bliższym rozpatrzeniu okazuje się „idealizmem, jedynie materializmem umotywowanym... wielkością iście naukową utopiją...” (32).

Taka zdumiewająca konkluzja, stawiająca naopak między zwalczaniem przez autora, ale i przez niego przyjęcia klasyfikacji stanowisk socjalistycznych, mogła się wytworzyć jedynie jako wynik całego szeregu sprzeczności i nieporozumień zasadniczych. Sprzeczności te i nieporozumienia datują się, zdaniem naszym, w znacznej mierze ujemni wówczas, gdyby autor ustalił jasny pogląd na zakres badań nauk społecznych. Tymczasem, spójniąc ekonomię jako typem nauk społecznych, przeciwstawia ją p. Kempner — bez dostatecznego uzasadnienia — naukom doświadczalnym^{*)} m. inn. z tej racji, że „nie zabiera się, na badanie tego, co jest... że ujmując fakty w stanie dynamicznym i wykrywa linie tendencji społeczno-

*) „Doświadczalny” znaczy tu zapewne tyle co „empiryczny” a nie co „eksperymentalny”. Zob. K. Twardowski: „O znaczeniu „doświadczalnego” i „nauki filozoficznej”, II (1912) str. 57. (Wydanie 2e — druk).

[Faint, illegible handwriting visible through the paper from the reverse side.]

-gospodarczych "Czy nie czyni tego biologiczn, ujmujac równiez fakty, w stanie dynamicznym" i "wytykajac linije" pewnych tendencji. Czy nie rozmowa astronomia nie tylko, to, co było, lecz "co być musi"?

Nprowadnie ~~Wprowadzenie~~ zdaniem autora, ekonomja bada jessne "to, co być może, co być powinno" (6), wprowadnie autor, idac nielad za Lavelaye'em, kaze jej być jednoczesnie nauka (nie doimiadcalna) i umiejętność, ^{jeźnak} przeprowadzajac "urządzenia, sprzyjajace wytworzeniu dobrobytu za pomocą pracy". Jeżli ~~stwierdza~~ ma być zadanie ekonomji, jak nie wtedy wytworzenie należy inne zdania autora: "materiałizm drugiej jest bezwartościowym doskonałym metoda badania" (20). Druga (t.j. metoda materialistyczna - S. R.), odrzucając wszelkie termigledne prawdy i reguly normatywne, nie szukając doskonałości rzeczy, usiłując wyrzucić się z idealizma, lecz badając konieczne prawa rozwoju, nie filozofując, nie krytykując, nie umoralniając, lecz stwierdzając i utralajac fakty, staneta na granicy czysto materialistycznym, co wypisuje znaczenie posunęto badanie" (X podkresl. moje).

Brak jasnego pogladu na zakres badań nauk społecznych przeszkadza p. Kempnerowi przeprowadzić wyraznie różnic pomiędzy tym, co w teorii społecznych jest nauką, a zawartym w nich pierwsiarkim utopijizm. W jednym bowiem miejscu amaje utopijizm jako pierwsiarkich, leżacy "w sferze koniecznego w dowiekaniach, społecznych przewidzianiu" (26), a więc racjonalnie wszelkich różnic pomiędzy utopiją a nauką; w drugim zastępuje się przecieho stowianiu mianna utopijizmu do "przewidywani, wskazywajacych tendencje rozwojowe", a nawet odmawia mianna utopijizmu "wzrost naukowym o fazytych, doskonałych urządzeniach społecznych... o ile tylko przemikają do pozyci kulturalnych i mają wpływ na normowanie życia" (11); w trzecim przeprowadza różnic między przewidywaniami swjalim utopijno-idealistycznymi, opierajacych się na odwołaniach do aktach woli, na reformach, wysnutych z etyki i filozofji, a przewidywaniami socjalim naukowo-materialistycznym, oparte na "koniecznościach dziejowych" (28), a więc wskreśla zatarta ~~tylko~~ tylko co różnic; w czwartym ^{niepisan} jedynak nazywa autor swjalim naukowu "wielką ~~nie~~ świecą naukowu utopiją (moje podkresl. - S. R.)"

Równie niejasnymi, jak pojęcia utopii i nauki, okazują się w traktowaniu autora wyznaczenie przez niego na czoło pojęcia idealizmu i materjalizmu społecznego.

Analizowana przez nas ^{z streszczeniem} ^{pracy P. Kempnera} poprzednio ocena metody materjalistycznej zawiera wprawdzie wyrażenie precyzyjności stanowisk wegalistycznych, w następnych jednak wywodach precyzyjność ta zanika nie razierai, i oto bezpośrednio po jasnych i jasnych stwierdzeniach — metoda Marxa jest materjalistyczna. Bytoby zupełnie dowolności, szuka tu śladu idealizmu.

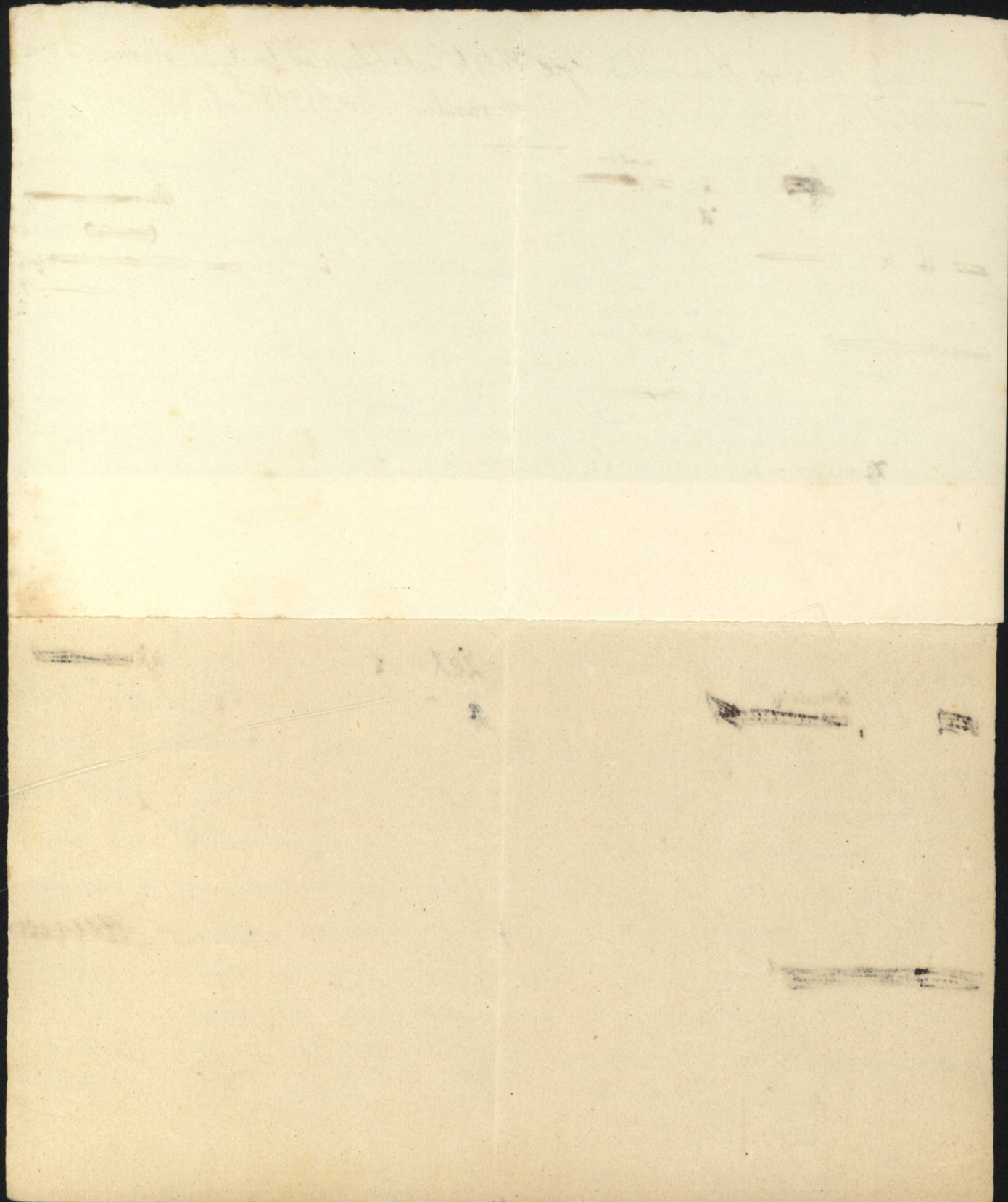
(31) — spotykamy nierównowagę rozważań: „Oczywiście ~~nie~~ w metodzie tyłko. Nie w głównych pojęciach zjawisk społecznych.” (Ochrześlenie moje). Wreszcie mierzna autor wiarę Marxa w ideal z teoretycznym stanowiskiem idealistycznym, upatrując w tak pojmowanym materjalizmie... ogromną rolę ideału i określając go ^{na tej zasadzie} jako „idealizm, jedynie materja-
lizmem umotywowany” (32).

Wymienione tutaj jedynie sprzeczności i nieporozumienia podstawowe, pomijając wniesienie terminologiczne. Wypomniane sprzeczności i nieporozumienia pochodzą, jak sądzi-
my, stąd, że autor nie raportuje się bliżej z genera i uosabieniem filozoficznym stanowisk i metod wegalistycznych. ~~Wła~~ Powołuje się on wprawdzie na rozprawki filozoficzne Plechanowa i Maxa Adlera, cytując obieranie tego ostatniego, nie ma jednak widocz-
nie ani polemiki Konrada Schmidta z Plechanowem, ani tej mownych fraz M. Adlera, że wspomną chwila „Marxistisches Probleme.” Wyżni jednak należy, że badanie P. Kempnera należy się raczej leczonności, brakiem uprzedzeń oraz głównym majonaw-
cis historji nauk społecznych. Stanowi więc praca jego — deklarację w ratowaniu swym inaczej pomyślaną — cenę przyczynę do opisu stanowisk wegalistycznych.

S. Rudnianski (Warszawa).

Sept 4.8.19

John

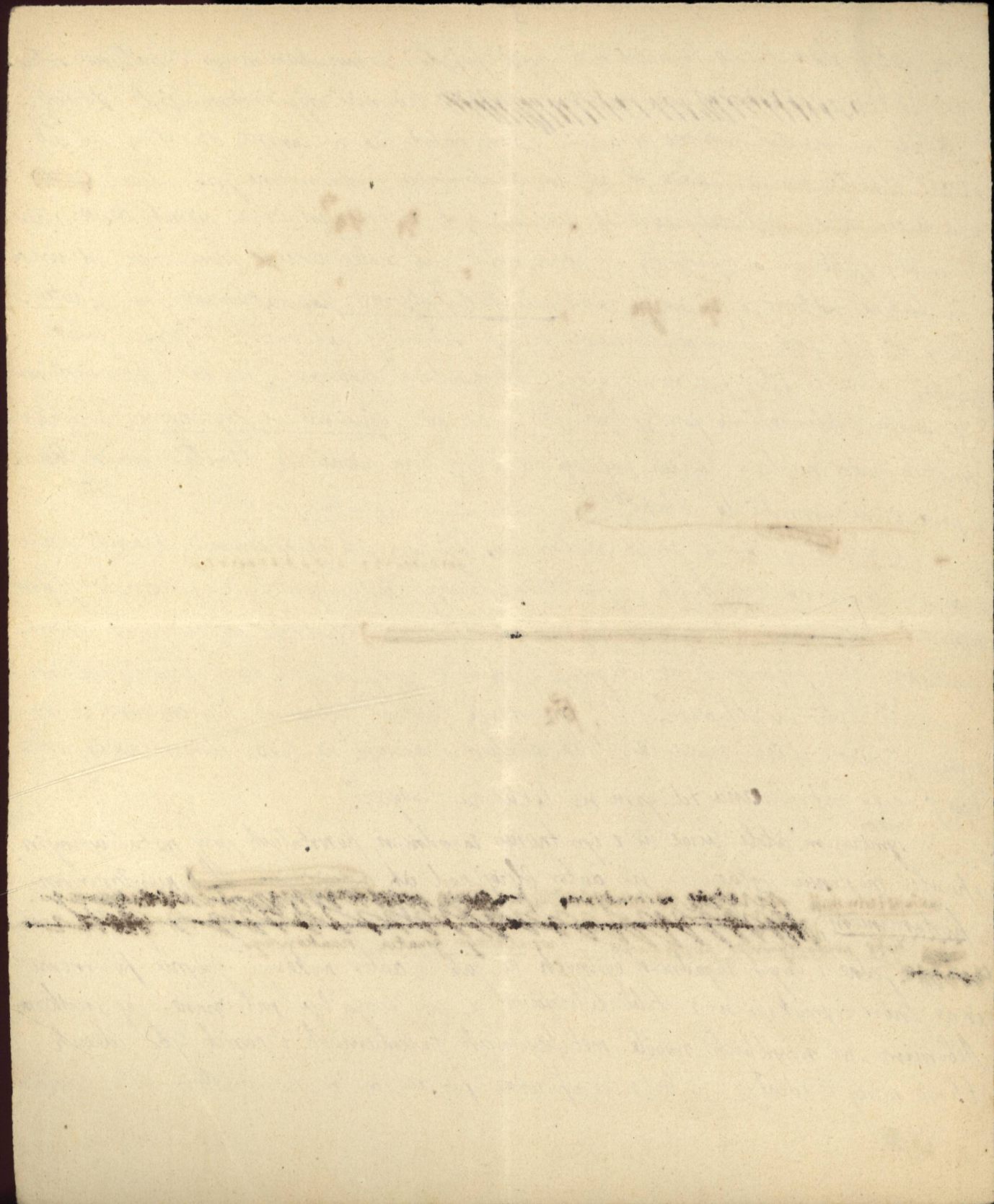
ludzkiego" (18) ²rynek ten, oznaczający moralności i niemoralności razem, jest swoistym ²cyklem.

Dwie cechy moralistyczne muszą być ~~cechy~~ dane etyce, „jak fakt fizyczny fizyce, a językowy językoznawstwu” (9), wyznaczenie zaś, co jest moralizacją, „nie należy do etyki, jeżeli” nie ma ona być nauką praktyczną, czyli stworzoną. Tymczasem etyka normatywna, nie dotrzymując umowy, jakiej ulegała zarówno fakty moralne, jak i ich oceny, „w swym dążeniu do bezwzględności jest wręcz faktem całkowitego bezwzględności” (13), zastrzegając, że „moralności” jest zawsze i wszędzie jednakością i jedną. Dążąc do utworzenia treści bezwzględności, której żadne doświadczenie nie daje, szuka etyka normatywna w kontemplacji „metafizycznego spekulacyjnego o stornach” (14) (bezwzględności) a rzeczywiście moralistycznej, umiatając przy tym sprzeczności i antynomie (30). ~~Sprzeczności jest np. ustanowienie norm niemoralnych, co może w metafizycznym urządzeniu norm moralnych, co jest niemożliwe. Spekulacji bezwzględności, bezdusznego racjonalizmu jakiegoś dubla, jak i sta. To o to sprzeczności umiata etyka normatywna ratować przez wybitni dyalektyki karłowatej albo też przytłumić przez mity, uciekając już od samego rozumowania. „Taki” jest - konkluduje autor - „sprób myślenia i postępowania etyki normatywnej, umiatającej normy moralne umiata na normy etyczne” (30).~~ ~~On zaś sprób myślenia normatywny jest na etyce, z której etyka normatywna powstaje w tak ścisłej zależności, że „zapinając się” nie moralizacją całym (t.j. moralizacją i niemoralizacją) światem jako jednym ich celem, ale tylko moralizacją, gorami, a nie niemoralizacją do zagadnienia teologicznego” (31).~~

→ Od tej metody spekulacyjnej etyki normatywnej przechodzi autor do metod naukowych etyki teoretycznej, a raczej bada, jak etyka naukowa wyłoniła się z etyki metafizycznej, w której znajdujemy racjonalistyczne metody naukowe. ~~Metoda naukowa~~ ^{Uwaga} Dwa rozpatrywanie historyczne, które autor przeobraża dla każdej metody zwrócić, zwłaszcza na szczególną uwagę badania i mierzonym opanowaniem obywatelskiego wprost materiału. Do najważniejszych należy również, badający o metodach przyrodniczych, tylko znany historii filozofii odcini ^{zabija} ^{nie} (jak oryginalnie: są wyroby autora o wypracowaniu

(The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the United States since the year 1789.)

George Washington	1789-1797
John Adams	1797-1801
Thomas Jefferson	1801-1809
James Madison	1809-1817
James Monroe	1817-1825
John Quincy Adams	1825-1829
Andrew Jackson	1829-1837
Martin Van Buren	1837-1841
William Henry Harrison	1841-1845
John Tyler	1845-1849
James K. Polk	1845-1849
Franklin Pierce	1853-1857
James Buchanan	1857-1861
Abraham Lincoln	1861-1865
Andrew Johnson	1865-1869
Ulysses S. Grant	1869-1877
Rutherford B. Hayes	1877-1881
James A. Garfield	1881-1881
Chester A. Arthur	1881-1885
Grover Cleveland	1885-1889
Benjamin Harrison	1889-1893
William McKinley	1897-1901
Theodore Roosevelt	1901-1909
William Howard Taft	1909-1913
Woodrow Wilson	1913-1921
Warren G. Harding	1921-1923
Calvin Coolidge	1923-1933
Herbert Hoover	1933-1945
Franklin D. Roosevelt	1933-1945
Dwight D. Eisenhower	1953-1961
John F. Kennedy	1961-1963
Lyndon B. Johnson	1963-1969
Richard M. Nixon	1969-1974
Jimmy Carter	1977-1981
Ronald Reagan	1981-1989
George H. W. Bush	1989-1993
Bill Clinton	1993-2001
George W. Bush	2001-2009
Barack Obama	2009-2017
Donald Trump	2017-2021

zontologizowanych." Także nie ma rzecz z zeznaniem twierdzeniami, że ~~człowiek~~ ^{człowiek} posiada
 lub nie posiada własną wolę, że jest z natury dobry lub zły i t.d., ~~człowiek~~ ^{człowiek} "własni"
 wie twierdzeniami, lecz "normami, które etyka normatywna w ramach jej posiadania"
 (str. 60)

~~Twierdzenia powyższe byłyby błędne lub niepoprawne, ponieważ nie należy do etyki twierdzeń faktualnych, lecz do etyki normatywnej.~~

~~Stwierdzenie etyki normatywnej moralizmu oraz dwójce etyki normatywnej etyki
 ki randowej i w dziedzinie jako wyrażenia typu etyki normatywnej, są natomiast od innych
 norm etyki normatywnej, które dotychczas jedynie były etyki normatywnej, (tę samą rolę
 jak etyki normatywnej)~~

~~Stwierdzenie etyki normatywnej autor - "nie tylko od dojrzałego ducha naukowego,
 lecz i od dojrzałego ukształtowania się samego moralizmu". (64). Ten ostatni~~

~~zmian, ~~człowiek~~ ^{człowiek} będąc pewną stroną kształtowania kultury, rozwinął się wraz z ¹⁹⁹⁰roz-
 wojem. ~~kultury i cywilizacji~~ Istotą ~~moralizmu~~ ^{moralizmu} moralizmu określiły zmiany gospodarcze i spo-
 łeczne, organizujące współczesne ludzkie na ~~związki~~ ^{związki} ~~społeczne~~ ^{społeczne}, czyniąc jednostkę, wzbierając w~~

~~obroty i wci. instytucji. Istotą wzbierania regulacji społecznej instytucji, są one ¹⁹⁹⁰konieczne, ¹⁹⁹⁰istotą
 norm i ocen, ~~regulujących, regulujących~~ ^{regulujących} ~~działanie~~ ^{działanie} ~~cywilizacji~~ ^{cywilizacji} ~~współczesnego~~ ^{współczesnego}.~~

"Współczesne świadome czynności ludzkie przybrały charakter ściśle społecznej" (68),
 tedy "wraz z coraz większym polem działania współczesnego otwiera się coraz większe pole
 moralizmu". (69).

~~Wzrost: "z rozwinętych instytucji, który nie może moralizmu" (72) i odpowied-
 nie oceny, ~~regulacji, odpowiedzialności i sumienia~~ ^{regulacji, odpowiedzialności i sumienia}. Ponieważ jednak nieprzemyślnie ludzkie~~

~~wydają się opinia o danej sprawie, są jednak, uświadomieni cyli przytoczeni do (instytucji) (69-71),
 powstaje stał "niejednolitość jednolitości" ¹⁹⁹⁰ocen moralizacyjnych, dotychczas jednego jakiegoś
 postępowania" (73). ^{Te czyni autor uwagi, że to} ~~Wzrost: "z rozwinętych instytucji, który nie może moralizmu" (72) i odpowied-~~~~

~~"dużki i zdolności swoim stopniem, na wyroki i krótkie średnie twierdzenia kulturalnej",
 nie myślisz dotychczas wkrótce "przyznaj od nas moralizacyjnych" ¹⁹⁹⁰narzuci szerokie nas do insty-
 tucji. Z ramienia tego wybanii nas może "wzrost nie wyrażonych idei, lecz uświadomienia w~~

~~instytucjach" (74). ¹⁹⁹⁰Narzędzie tego uświadomienia - "jony oparte instytucji wielokrotnie" ¹⁹⁹⁰for-~~

1871

1871

1871

1871

1871

hpt. 4.8.19